

Raadsvoorstel

Onderwerp: Ontwerpbegroting 2023-2025 Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen

Datum collegevergadering	12 april 2022	Ambtenaar	R. Doeleman
Zaaknummer	41521-2022	Telefoon	0255 567568
Portefeuillehouder(s)	M. Steijn	E-mailadres	rdoeleman@velsen.nl

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

De zienswijze op de ontwerpbegroting 2023 – 2025 Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen voor de regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer vast te stellen.

Samenvatting

De regio's Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer hebben besloten om per 1 januari 2023 de samenwerking in het Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen (GO BW) vorm te geven. In januari 2022 verleenden de raden van de samenwerkende gemeenten hier toestemming voor. Ook stemden de raden in met het Kader Opvang, Wonen en Herstel 2022 tot en met 2027. In de regeling voor het Gemeenschappelijk Orgaan en het regionaal kader staan de financiële en beleidsmatige kaders voor de komende begrotingsjaren uitgewerkt.

Het gemeenschappelijk orgaan treed in werking op 1 januari 2023. De samenwerkende gemeenten in de IJmond, Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer) hebben voor het gemeenschappelijk orgaan een ontwerpbegroting opgesteld. De voorliggende ontwerpbegroting 2023-2025 is hierop gebaseerd. De ontwerpbegroting dient als een opmaat naar de definitieve begroting. De gemeenteraad mag hier op basis van de Wet Gemeenschappelijke gemeenschappelijke regelingen (Wgr) een zienswijze over indienen.

De ontwerpbegroting gaat uit van het nieuwe verdeelmodel Beschermd Wonen per 1 januari 2023, waarbij alle gemeenten verantwoordelijk zijn voor de middelen van Beschermd Wonen. Begin maart 2022 besloot het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport echter om het wetsvoorstel dat hiervoor nodig is, uit te stellen. Het is nog niet duidelijk wat het nieuwe tijdspad is.

De systematiek en de uitgangspunten van de begroting blijven naar verwachting ongewijzigd. Omdat Velsen in 2023 door het uitstel nog geen eigen budget voor Beschermd Wonen ontvangt, levert onze gemeente in 2023 ook nog geen financiële bijdrage.

In de voorgestelde zienswijze gaat het college in op de ontwerpbegroting. De raad kan de concept zienswijze nog aanpassen, door zelf punten aan te dragen voor de zienswijze. De zienswijzen die de gemeenteraden in de regio indienen, worden meegenomen in de definitieve begroting. In juli 2022 besluit het college over de definitieve begroting, gebaseerd op de meest actuele informatie en stand van zaken.

Inleiding

De regio's Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer hebben besloten om per 1 januari 2023 de samenwerking in het Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen (GO BW) vorm te geven. In januari 2022 verleenden de raden toestemming hiervoor. Ook stemden de raden van de samenwerkende gemeenten in met het Kader Opvang, Wonen en Herstel 2022 tot en met 2027.

Het GO BW betreft het juridisch kader voor de samenwerkingsafspraken die de deelnemers maken over beleid, organisatie, inkoop en financiering van regionale BW-voorzieningen en over de toegang tot die voorzieningen. In het GO BW staat hoe de acht gemeenten in de regio samenwerken op het gebied van Beschermd Wonen.

De financiële regionale afspraken uit het GO BW gaan over de jaren 2023 tot 2025 en worden in 2025 geëvalueerd. Deze ontwerpbegroting 2023-2025 sluit aan bij deze periode.

In juli 2022 besluit het college over een definitieve begroting. Voorliggende ontwerpbegroting is gebaseerd op de meest actuele aannames, informatie en stand van zaken.

Uitstel woonplaatsbeginsel en objectief verdeelmodel Beschermd Wonen

De ontwerpbegroting is gebaseerd op de invoering van het woonplaatsbeginsel en het nieuwe verdeelmodel Beschermd Wonen, die in zouden gaan per 1 januari 2023. Begin maart 2022 besloot het ministerie van VWS echter om het woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen uit te stellen. Het is nog niet duidelijk wat het nieuwe tijdpad is en wat de consequenties zijn voor het nieuwe verdeelmodel. Desondanks roept de VNG op 'om de beweging naar een beschermd thuis in alle gemeenten op gang te houden'. Op dit moment brengen de samenwerkende gemeenten de regionale impact van dit uitstel in beeld en werken verschillende scenario's uit voor de situatie per 1 januari 2023. Deze scenario's worden afgezet tegen de bestuurlijke wensen en ambities.

Een mogelijk scenario is om de start van het GO uit te stellen, tot het moment dat de doordecentralisatie zijn beslag krijgt. In dat geval nemen we de rijksbijdrage en de regionale kosten voor de uitvoering van BW, conform deze (ontwerp)begroting, op in de begroting van de gemeente Haarlem (net als voorgaande jaren). In dit geval stelt de gemeenteraad van Haarlem de begroting vast, in plaats van de individuele gemeenteraden uit het GO.

Een ander scenario is dat we besluiten om door te gaan, het GO BW per 1 januari 2023 in te laten gaan en eventueel ook per 2023 de stap te zetten naar een lokale toegang. Dit betekent dat de kosten van het GO BW in 2023 volledig gedekt worden uit de rijksbijdrage die centrumgemeente Haarlem ontvangt. Wanneer we als regio besluiten om per 2023 de stap te zetten naar een lokale toegang, dan worden ook de lokale uitvoeringskosten en de zorgkosten voor 'lokale' BW-cliënten betaald uit de rijksbijdrage. Gemeenten beschikken immers niet over eigen middelen om deze kosten te dekken.

Daarnaast zijn er nog meerdere 'tussenscenario's' te bedenken. De samenwerkende gemeenten verwerken de financiële consequenties van het gekozen scenario in de definitieve begroting. Het is de intentie om deze definitieve begroting zoveel als mogelijk te laten aansluiten bij de ontwerpbegroting. Om de gemeenteraden zorgvuldig en tijdig te informeren over de voortgang en de financiële vertaling hiervan, leggen de gemeenten in de regio voorliggende ontwerpbegroting voor aan de raden en vragen hen om een zienswijze. Deze zienswijzen worden meegenomen bij het opstellen van de definitieve begroting. De raden worden nader geïnformeerd over de ontwerpbegroting in een regionale (digitale) raadsinformatiebijeenkomst.

GEMEENTE VELSEN

Beoogd doel en effect van het besluit

De gemeenteraad krijgt de gelegenheid om een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting van het Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen.

Argumenten

- Op dit moment bereiden de gemeenten in de regio zich voor om het GO BW per 1 januari 2023 in werking te laten treden. Het is vanuit de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) niet verplicht om nu al een ontwerpbegroting aan te bieden aan de gemeenteraden. Toch willen de samenwerkende gemeenten ook nu al zo veel mogelijk aansluiten bij de procedure in de Wgr. Zodat dat de gemeenten tijdig beschikken over relevante financiële informatie voor het opstellen van de eigen begroting. Ook kunnen de gemeenteraden dan hun zienswijze over de ontwerpbegroting meegeven aan het GO.
- De gemeenten in de regio kozen ervoor om niet eerst een kadernota en vervolgens een ontwerpbegroting aan te bieden aan de gemeenteraden. De reden daarvoor is dat alle gemeenten al begin 2022 toestemming verleenden voor het aangaan van het GO BW en instemden met het Kader Opvang, Wonen en Herstel 2022 tot en met 2027. In beide documenten en de toelichting daarop staan de financiële en beleidsmatige kaders voor de komende begrotingsjaren uitgewerkt. De voorliggende ontwerpbegroting is hierop gebaseerd.

Alternatieven

Niet van toepassing. Het college wil de gemeenteraad tijdig meenemen in de financiële keuzes. Naar verwachting blijven de systematiek en de uitgangspunten van de begroting ongewijzigd. De raad kan de concept zienswijze aanpassen / aanvullen met de speerpunten die voor de raad belangrijk zijn.

Risico's

Mogelijke (financiële) risico's zijn: Het objectieve verdeelmodel sluit onvoldoende aan bij de werkelijkheid in de regio en per gemeente. Er kunnen hierdoor voor- en nadeelgemeenten ontstaan.

Hoe gaan de samenwerkende gemeenten om met deze risico's?

- Het GO en de individuele gemeenten monitoren de ontwikkelingen (financiën en aantal cliënten).
- Om de financiële risico's op te vangen zijn er voor de eerste drie jaar vereveningsafspraken gemaakt om het risico van de individuele gemeenten te beperken.
- Bij aanvang van het Gemeenschappelijk Orgaan zijn het regionale budget en de regionale reserve voldoende om in de eerste jaren de kosten voor Beschermd Wonen te dekken.

Programma

Programma Vitaal en Sociaal Velsen

Kader

- Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
- Wet gemeenschappelijke regelingen
- Regionaal kader Opvang, Wonen en Herstel 2022 tot en met 2027

GEMEENTE VELSEN

- Gemeenschappelijke Regeling Beschermd Wonen regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer

Participatie en inspraak

Het college heeft de gemeenteraad met collegeberichten, regionale informatiebijeenkomsten en raadsessies intensief betrokken bij de inhoudelijke en financiële uitgangspunten van het Gemeenschappelijk Orgaan.

Financiële consequenties

Financiële samenwerkingsafspraken

In het GO BW staat dat iedere gemeente vanaf 2023 naar rato van het nieuwe verdeelmodel bijdraagt aan de uitvoeringskosten van het GO. De ontwerpbegroting is gebaseerd op dit uitgangspunt. Vanwege het aangekondigde uitstel van het woonplaatsbeginsel en het verdeelmodel is de bijdrage per gemeente in 2023 per saldo nul euro. Wanneer het GO BW in werking treedt voordat het woonplaatsbeginsel van kracht is, dan worden de kosten van het GO BW volledig gedekt uit de rijksbijdrage die centrumgemeente Haarlem ontvangt. Eventuele lokale uitvoeringskosten en zorgkosten voor 'lokale' BW-cliënten worden dan ook betaald vanuit het GO BW. Gemeenten beschikken, totdat het woonplaatsbeginsel van kracht is, immers niet over eigen middelen om deze kosten te dekken.

Zorgkosten voor de 'oude' cliënten worden betaald uit het GO BW. Op het moment dat het GO BW in werking treedt, draagt de gemeente Haarlem de rijksbijdrage voor de huidige cliënten Beschermd Wonen over aan het GO BW. Daarmee worden gemeenten gezamenlijk (financieel) verantwoordelijk voor alle cliënten die voor de start van de doordecentralisatie een beschikking krijgen voor BW.

Delen van financiële risico's

De samenwerkende gemeenten maakten aanvullende afspraken om financiële risico's te beperken en de zorgcontinuïteit voor inwoners en de regio te waarborgen. De eerste drie jaar verrekenen de samenwerkende gemeenten eventuele tekorten en overschotten op de zorgkosten per gemeente onderling via een vereveningsfonds.

Regionale reserve Beschermd Wonen

Het GO BW beschikt over een eigen reserve om financiële risico's op te vangen. De reserve wordt gevoed uit (i) de reserve BW van de gemeente Haarlem per 31 december 2022, (ii) vanaf 2023 het overschot op het gezamenlijke historische budget (voor 'oude' cliënten) en (iii) het eventuele overschot op de uitvoeringskosten van het GO BW. We zetten de reserve in voor de dekking van de volgende (mogelijke) tekorten: (i) een tekort op het gezamenlijke historische budget (ii) een tekort op maatschappelijke opvang in resp. 2023, 2024 en 2025 (zie verder) en (iii) incidentele kosten en frictiekosten.

Innovatiefonds

In de oprichtingsdocumenten van het GO BW staat dat het GO jaarlijks bij de begroting vaststelt welke middelen beschikbaar zijn voor een innovatiefonds. Gemeenten willen de komende drie jaar actief investeren in innovatie. Per jaar is hiervoor hier een bedrag voor gereserveerd. Op deze manier zijn de middelen jaarlijks gewaarborgd. Voor 2023 gaat het om ca. 4,7% van de totale rijksbijdrage (historische rijksbijdrage plus regionale rijksbijdrage). Dit is de beschikbare ruimte binnen de reserve, waardoor de reservestand ultimo 2025 op nul uitkomt. Die 4,7% komt neer op een bedrag van ca. € 1,8 miljoen. Voor 2024 en 2025 is de raming voor de zorgkosten voor

GEMEENTE VELSEN

bestaande cliënten (historisch budget) iets naar beneden bijgesteld, waardoor in deze jaren 1 miljoen euro kan worden toegevoegd aan het innovatiefonds. Wanneer het innovatiefonds ontoereikend blijkt, dan bieden de afspraken uit het GO BW de mogelijkheid om hiervoor gedurende het jaar een groter deel uit de reserve te onttrekken.

Personelekosten

Op basis van de huidige bezetting bij de centrumgemeente Haarlem en verschillende andere regionale samenwerkingsverbanden (zoals Leerplein en het Regionaal contractmanagement vervoer) hebben de samenwerkende gemeenten een inschatting gemaakt van de formatie voor het GO BW in 2023 en 2032. Ook is een inschatting gemaakt van formatie die per gemeente nodig is om de lokale taken uit te voeren. Uit conservatisme is voor de begroting van het GO BW verondersteld dat de kosten voor de eerste drie jaar constant blijven op het niveau van 2023, terwijl het aantal historische cliënten -en hiermee de werklast- in werkelijkheid afneemt. Op die manier wordt ruimte geboden aan het lerende effect en wordt continuïteit gewaarborgd. Ook bij de berekening van de lokale formatie is de formatie conservatief begroot, om hiermee ruimte te bieden aan de ontwikkeling en het inwerken van lokale medewerkers. Vanuit de ambitie om de regionale capaciteit af te bouwen, evalueert het GO jaarlijks hoe de formatie zich verhoudt tot de werklast. Op basis hiervan wordt de personele inzet jaarlijks herzien.

Dekking tekorten Maatschappelijke Opvang

De eerste drie jaar dekken we het tekort van de gemeente Haarlem op het budget voor Maatschappelijke Opvang (MO), net als in de afgelopen jaren, uit de reserve GO BW. Al jaren is er een structureel tekort op het MO-budget, deels door landelijke ontwikkelingen. Haarlem ontvangt de middelen voor MO van het Rijk, maar het betreft een regionale taak en regionale voorzieningen voor inwoners uit de hele regio. Als MO-voorzieningen door een tekort aan middelen komen te vervallen, brengt dat maatschappelijke consequenties en kosten met zich mee voor alle gemeenten. Het is op de lange termijn niet wenselijk dat er een structureel tekort blijft bestaan, te meer omdat het Rijk dit budget ook wil doorcentraliseren naar de afzonderlijke gemeenten. In de concept zienswijze stelt het college dan ook voor om voor het einde van dit jaar een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de mogelijkheden om het rijksbudget en het werkbudget te laten samenvallen en om hier een concreet plan voor te maken.

Ontwerpbegroting en kadernota

In de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) staat dat het gemeenschappelijk orgaan vóór 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders voor het volgende begrotingsjaar aanbiedt aan de raden van de samenwerkende gemeenten. Dit wordt ook wel de 'kadernota' genoemd. Ook staat in de Wgr de verplichting om de ontwerpbegroting van een gemeenschappelijk orgaan acht weken voordat deze door het gemeenschappelijk orgaan wordt vastgesteld, aan de raden te sturen voor een zienswijze.

Uitvoering van besluit

Nadat de gemeenteraad zijn zienswijze heeft vastgesteld, wordt deze tezamen met de zienswijze van de andere gemeenten meegenomen bij het opstellen van de definitieve begroting van het GO BW. Het college besluit in juli 2022 over de definitieve begroting van het GO BW.

Bijlagen – onderdeel uitmakend van het besluit

- Concept Zienswijze ontwerpbegroting Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen

GEMEENTE VELSEN

Bijlagen – bijgevoegd als achtergrondinformatie

- Ontwerpbegroting 2023 – 2025 Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen Regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer
- Regionaal kader Opvang, Wonen en Herstel 2022 tot en met 2027
- Gemeenschappelijke regeling Beschermd Wonen regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer

Burgemeester en wethouders van Velsen,

De secretaris,

De burgemeester,

K.M. Radstake

F.C. Dales